

Pedagogika Výučby Programovania

Recepty na postup pri vývoji programov

Viera Krňanová Proulx

**Northeastern University, Boston, MA, USA
vkp@ccs.neu.edu**

Úvod

- Dizájn v kontexte informačných systémov
- Algebra a programovanie
- Informácia a kódované dáta
- Dizájn abstrakcií = softvérové knižnice
- Knižnice pre začiatočníkov

Informatika: Veda Dizajnu

Konkrétne komplexné systémy

- Automobily
- Mrakodrapy
- Slovenské železnice

Informatika: Veda Dizajnu

Komplexné webové stránky

Systemy na predpovedanie počasia

Zdravotné informačné systémy

Wikipedia

Počítačové hry

Social Computing

**Program by Design:
Dizajn Programov pre Začiatočníkov**

Bootstrap

ročníky 6 - 8, vypracované do detailov, presné ciele
špeciálny softvér

TeachScheme!

stredné školy, prvý rok univerzity
učebnica, DrRacket jazyky pre začiatočníkov,
softvérové knižnice

ReachJava

druhý semester, triedy + objektové programovanie
softvérové knižnice pre dizjn hier, testovanie, kniha

Die Macht der Abstraktion

Herbert Klaeren, Michael Sperber, Tübingen,

Program by Design: Design-Based Introductory Curriculum

Bootstrap

“I program my own video games” (and learn algebra)

TeachScheme!

Interactive games with timer, key and mouse

Client-server games over internet

ReachJava

Interactive games with timer, key, mouse, sound

Systematic design and use of abstractions

Transition to full language, libraries, trade-offs

Program by Design: Dizajn Programov pre Začiatočníkov

Bootstrap

“I program my own video games” (and learn algebra)

TeachScheme!

Interaktívne hry s časovačom, klávesnicovou, myšou; klient-server hry cez internet

ReachJava

Interaktívne hry s časovačom, klávesnicovou, myšou, zvukom (MIDI);

Systematcký dizajn a používanie abstrakcií

Prechod na celý jazyk, knižnice, hodnotenie

Program by Design: Dizajn Programov pre Začiatóčníkov

Bootstrap

“I program my own video games” (and learn algebra)

Focus on understanding the concepts:

coordinate system

evaluation of expressions

substitution of values for variables

conditionals, logical expressions

functions with one or two variables

Pythagorean theorem - to detect collisions

Program by Design: Dizajn Programov pre Začiatočníkov

Bootstrap

“I program my own video games” (and learn algebra)

Focus na porozumenie konceptov:

koordináčny systém (geometria)

zhodnocovanie výrazov

premenné, substitúcia hodnôt za premenné

logické výrazy, podmienky, boolean values

funkcie s jednou alebo dvoma premennými

Pythagrova veta - na najdenie zrážky medzi hráčmi

Program by Design: Dizajn Programov pre Začiatočnikov

Bootstrap

show the web site
run the Ninja Game

TeachScheme!

show the first program (train)

ReachJava

run the musical frogger

Algebra a Programovanie

- Je súčet troch číslíc deliteľný siedmimi?
- Vypočítaj pozíciu lopty kopnutej v určitom uhle a určitou rýchlosťou
- Kde sa nachádza sa dané písmeno v danom reťazci?

Funkcie s vchodnými dátami a výslednými dátami

Algebra a Programovanie

Funkcie s vchodnými dátami a výslednými dátami

Didaktika vývoja funkcie (procedúry)

1. Rozmýšľaj aké dáta sú vstupné a výstupné
2. Napíš komentár a hlavičku (kontrakt)
3. Urob príklady funkcie pre niekoľko daných vchodov
4. Inventúra: čo máme k dispozícii
5. Programuj funkciu
6. Over si správnosť na príkladoch z tretieho kroku

Algebra a Programovanie 1

- **Je súčet troch číslíc deliteľný siedmimi?**
 - vstup: tri čísllice výstup: boolean
- **Vypočítaj pozíciu lopty kopnutej v určitom uhle a určitou rýchlosťou**
 - vstup: uhol, rýchlosť, (príťažlivosť) výstup: pozícia (x,y)
- **Kde sa nachádza dané písmeno v danom reťazci?**
 - vstup: písmeno, reťazec výstup: int

Analyzuj problém, typy vstupov, výstupov

Algebra a Programovanie 2

- Je súčet troch číslíc deliteľný siedmimi?
 - // je súčet daných troch číslíc deliteľný siedmimi
 - `boolean delitelny7(int c1, int c2, int c3)`
- Vypočítaj pozíciu lopty kopnutej určitou rýchlosťou
- ... za daný čas, začínajúc na pozícii (0.0, 0.0)
 - // pozícia lopty pre danú rýchlosť v danom čase
 - `CartPt pozicia(double dx, double dy, int t)`
- Kde sa nachádza sa dané písmeno v danom reťazci?
- ... vydaj -1 ak sa nenachádza
 - // kde sa nachádza sa dané písmeno v danom reťazci?
 - `int kdeJe(char p, String slovo)`

Komentár, hlavička funkcie-procedúry

Algebra a Programovanie 3

- Je súčet troch čísiel deliteľný siedmimi?
 - `delitelny7(1, 2, 3) -> false`
 - `delitelny7(2, 5, 7) -> true`
- Vypočítaj pozíciu lopty kopnutej určitou rýchlosťou
 - `pozicia(10.0, 20.0, 3) -> CartPt(30.0, 60.0)`
- Kde sa nachádza sa dané písmeno v danom reťazci
 - `kdeJe("a", "dedo") -> -1`
 - `kdeJe("a", "mama") -> 1`

Príklady použitia s očakávanými výsledkami

Algebra a Programovanie 4

- Je súčet troch číslíc deliteľný siedmimi?
 - inventúra: funkcia 'mod(int) -> int'
- Vypočítaj pozíciu lopty kopnutej určitou rýchlosťou
 - inventúra: dx, dy, t; začiatok: (0, 0)
- Kde sa nachádza sa dané písmeno v danom reťazci
 - inventúra: p, s,
funkcia substring(s, i, k)

-štruktúra -- vyber polia, eviduj ich typy
-varianty -- spracuj každú variantu osobitne
-zaeviduj funkcie ktoré sa dajú aplikovať

Algebra a Programovanie 5

- **Je súčet troch číslíc deliteľný siedmimi?**

```
[return (c1 + c2 + c3) mod 7 == 0]
```

- **Vypočítaj pozíciu lopty kopnutej určitou rýchlosťou**

```
[return new CartPt(t * dx, t * dy)]
```

- **Kde sa nachádza sa dané písmeno v danom reťazci**

```
[for (int i = 0; i < length(slovo); i++)  
    if (substring(slovo, i, i+1) == p)  
        return i;  
return -1;]
```

Len teraz vypracuj funkciu/procedúru - program

Algebra a Programovanie 6

- **Je súčet troch číslíc deliteľný siedmimi?**
 - `delitelny7(1, 2, 3) -> false`
 - `delitelny7(2, 5, 7) -> true`
- **Vypočítaj pozíciu lopty kopnutej určitou rýchlosťou**
 - `pozicia(10.0, 20.0, 3) -> CartPt(30.0, 60.0)`
- **Kde sa nachádza sa dané písmeno v danom reťazci**
 - `kdeJe("a", "dedo") -> -1`
 - `kdeJe("a", "mama") -> 1`

Over si správnosť - testy sú definované v treťom kroku

Informácia a kódované dáta

Didaktika pre definovanie dát a dátových štruktúr

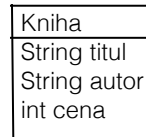
- **základné typy dát:** čísla, reťazce, images, bool
- **triedy/štruktúry:** niekoľko dát reprezentuje informáciu
- **referencia:** údaj v triede je objekt inej triedy
- **varianty:** niekoľko variantov patria spolu
- **kombinácie** týchto možností

Analyzuj problém, definuj dáta ktoré potrebuješ, (podľa kategórií hore), urob niekoľko príkladov takýchto dát

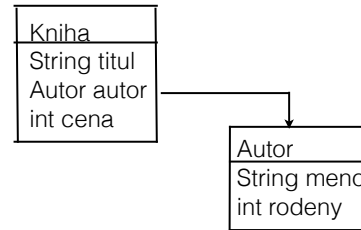
Informácia a kódované dáta

- **základné typy dát:** int, String, boolean, image

- **triedy:**

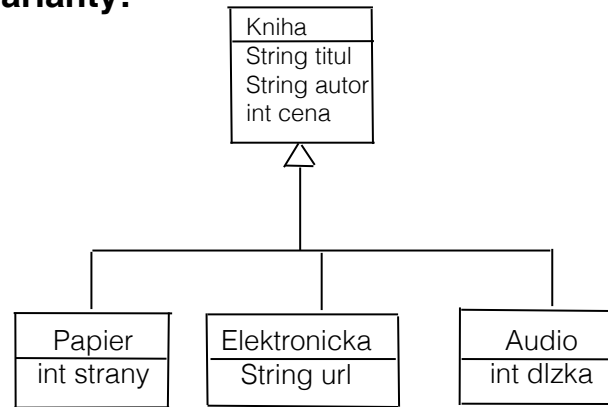

- **referencia:**

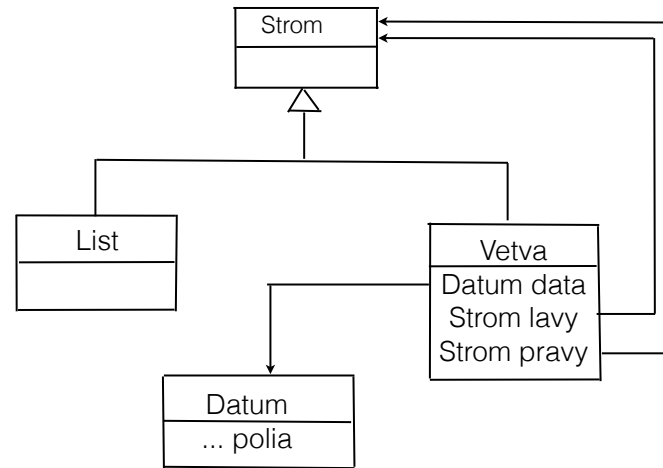
Informácia a kódované dáta

- varianty:

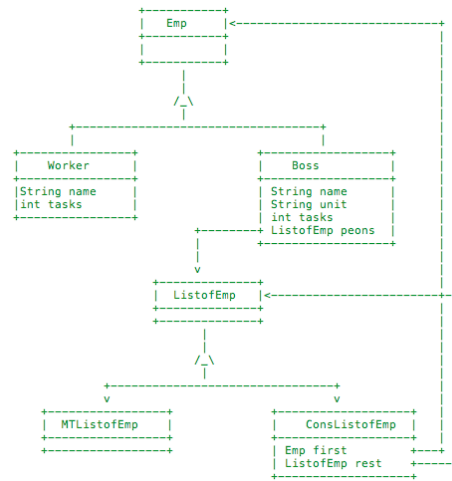

Informácia a kódované dáta

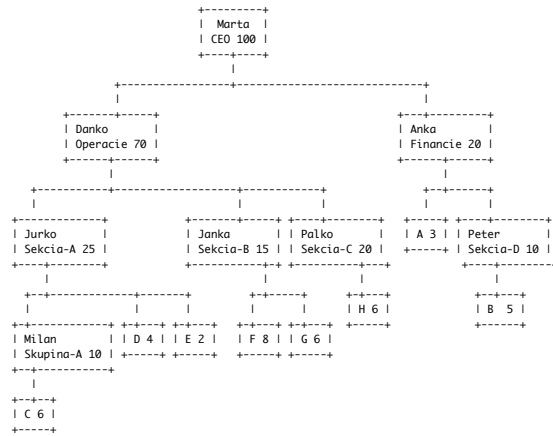
- kombinácie:

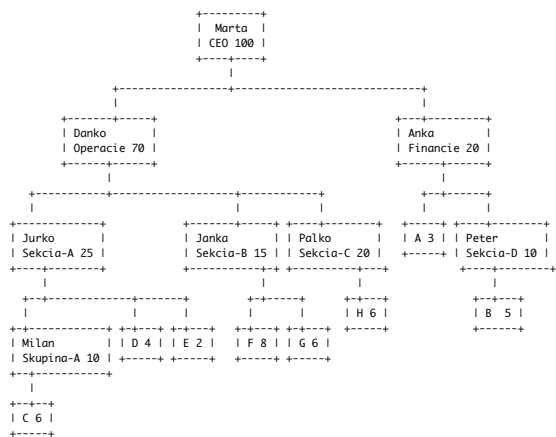
Informácia a kódované dáta

Informácia a kódované dáta

Informácia a kódované dáta

Koľko ľudí je v pracovnej jednotke s daným menom?

Čo je dôležité:

- Existujú rôzne typy dát, a môžeme ich kombinovať ak informácia má viac častí alebo variantov
- Úlohou programu je vytvoriť z daných dát nové dáta, ktoré reprezentujú nové informácie
- Každá funkcia alebo procedúra má mať len jeden úkol: použite pomocné funkcie a procedúry ak treba
- Input-output nie je dôležitý sám o sebe: programujeme osobitne spracovanie vstupov a prípravu dát na výstupy

Čo je dôležité:

- Dôležité je reprezentovať informácie ako dáta
- Dizajnoviť každú funkciu a procedúru systematicky, s testovaním
- Budovať väčšie programy abstrakciami
ak sa niečo opakuje (a len malá časť je rôzna),
vyrobiť program kde varianty sú reprezentované
parametrami a spoločná časť sa vyskytne len
raz

Dizajn abstrakcií = knižnice

Didaktika pre dizajnovanie abstrakcií

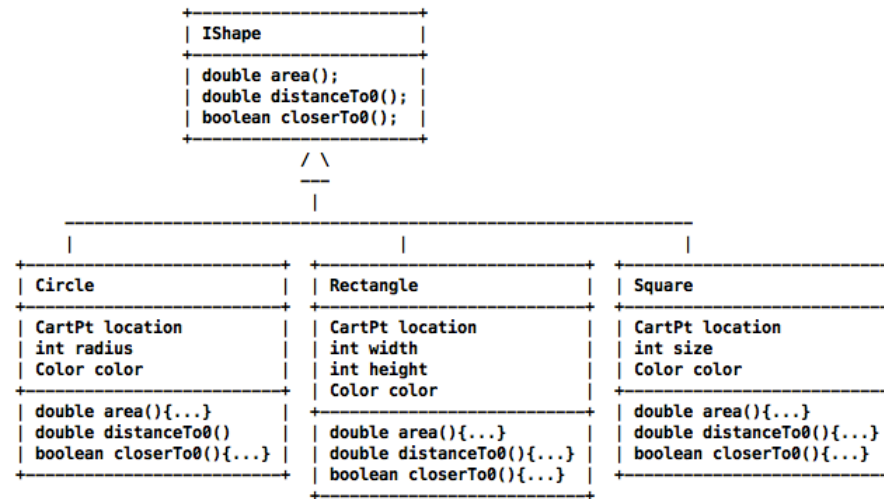
- Poznač všetky miesta kde sa podobné programy líšia.
- Zmeň na parametre miesta rozličností a prepíš program s nimi.
- Prepíš originálne programy tým že volajú nový program so správnymi argumentami.
- Over si, že všetky testy z predošlého programu prejdú úspešne.

Dizajn abstrakcií = knižnice

- rozhranie -- abstraktné triedy
- funkčné objekty (funkcie ako parametre)
- parametrizované typy
- traversals: poskytnutie členov súboru dát
- abstraktné dátové typy

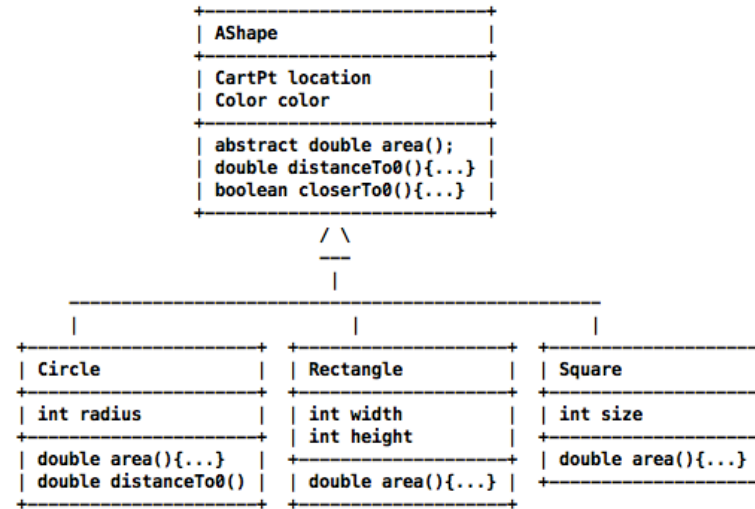
Kľúče k porozumeniu ako vytvoriť-použiť mnoho-účitkové programy

Dizajn abstrakcií - rozhranie

Urob abstraktnú triedu: spoločné polia, metódy

Dizajn abstrakcií - rozhranie

Urob abstraktnú triedu: spoločné polia, metódy

Dizajn abstrakcií - funkčné objekty

- zorad' súbor typu T (v akom **poradí?**)
porovnávacía funkcia: $(T, T) \rightarrow \text{int}$
- vyber všetky údaje s danou **vlastnosťou**
výberový predikát: $(T) \rightarrow \text{boolean}$
- urob žiadaný **úkol**
metóda úkolu ktorý sa ma konať

Ťažké ak jazyk nemá podporu pre funkcie prvej triedy

Dizajn abstrakcií - parametrizované typy

- binárne zorad'ovacie stromy čísiel, reťazcov, kníh

`Strom<T> --> Strom<Integer>, Strom<String>, ...`

- zoznam ľudí, piesní, obrazov,

`Zoznam<T> --> Zoznam<Person>, Zoznam<Song>, ...`

Nie je potrebné v jazykoch čo nemajú typy

Dizajn abstrakcií - prechody (traversals)

Niektoré algoritmy potrebujú použiť pojednom všetky elementy nejakej množiny údajov.

Iterátory, “návštevníci”, a špeciálne vytvorené triedy alebo jazykové štruktúry môžu poskytnúť takúto službu.

Algoritmy potom používajú tieto služby na prístup k členom množiny údajov, bez toho aby vedeli ako je tá množina údajov reprezentovaná.

[Iterátor produkuje údaje zo súboru alebo z poľa ...](#)

Dizajn abstrakcií - abstraktné dátové typy

- Vector (ArrayList) -- štruktúry s indexovým prístupom
- Rad, Zásobník
- Uprednost'ňovaný rad (halda)
- Tabuľka, Hašovacia tabuľka -- (kľúč - hodnota)
- Graf

Vid' niekoľko realizácií -- porozumej výhody a nevýhody

Knižnice pre začiatočníkov: Java

- Typický programovací jazyk nie je vhodný pre začiatočníka
- Obsahuje prvky ktorým začiatočník nerozumie, ale chybové hlásenie sa na ne odvoláva
- Programovanie vstupov, výstupov a interakcií je zložité a treba dosť vedieť, kým to začiatočník môže programovať
- Programovanie testov vyžaduje znalosť rôznych metód na porovnávanie rovnosti medzi údajmi

Knižnice pre začiatočníkov: Java

Programovací jazyk pre začiatočníkov: FunJava

- Každá trieda môže implementovať len jedno rozhranie (interface)
- Hodnota každého poľa musí mať hodnotu keď sa objekt zkonštruuje
- Hodnota poľa sa nezmení v programe
- Jazyk má len dva príkazy:
 - `return` výraz
 - `if` (podmienka) príkaz `else` príkaz

Typický programovací jazyk nie je vhodný pre začiatočníka

Knižnice pre začiatočníkov: Java

Programovací jazyk pre začiatočníkov: FunJava

- Každá trieda môže implementovať len jedno rozhranie (interface)
- Hodnota každého poľa musí mať hodnotu keď sa objekt zkonštruuje
- Hodnota poľa sa nezmení v programe
- Jazyk má len dva príkazy:
 - `return` výraz
 - `if` (podmienka) príkaz `else` príkaz

Obsahuje prvky ktorým začiatočník nerozumie, ale chybové hlásenie sa na ne odvoláva -- tu to nie je problém

Knižnice pre začiatočníkov: Java

Knižnica pre začiatočníkov: World, Canvas

- jednoduché funkcie na kreslenie geometrických tvarov (kruh, disk, obdĺžnik, čiara, text)

- World: (programovanie interaktívnych hier)

 - Canvas theCanvas -- pole ktoré je vidieť

 - World onTick()

 - World onKeyEvent(String ke)

 - boolean endOfWorld()

 - boolean draw()

Programovanie vstupov, výstupov a interakcií je zložité a treba dosť vedieť, kým to začiatočník môže programovať

Knižnice pre začiatočníkov: Java

Knižnica pre začiatočníkov: World, Canvas

- jednoduché funkcie na kreslenie geometrických tvarov (*kruh, disk, obdĺžnik, čiara, text*)
- World: (programovanie interaktívnych hier)
 - svet začne animáciu funkciou
bigBang(int šírka, int výška, double tick)

Programuje sa len model - je možné si overiť správnosť programu testami

Programovanie vstupov, výstupov a interakcií je zložité a treba dosť vedieť, kým to začiatočník môže programovať

Knižnice pre začiatočníkov: Java

Knižnica pre začiatočníkov: World, Canvas

- World: (programovanie interaktívnych hier)

pre pokročilejších aj myš

aj hudba

(programovanie postupností nôt a ich kombinácií)

Programuje sa len model - je možné si overiť správnosť programu testami

Programovanie vstupov, výstupov a interakcií je zložité a treba dosť vedieť, kým to začiatočník môže programovať

Knižnice pre začiatočníkov: Java

Knižnica pre začiatočníkov: Tester

- špeciálna knižnica na pripravovanie a hodnotenie testov
- porovnávanie dvoch objektov na základe ich hodnôt, nie referencie
- porovnávanie nepresných hodnôt s približnosťami
- špeciálne testy pre konštruktory, výnimky, iterátory, jednu z možností, hodnota v rozsahu

Programovanie testov vyžaduje znalosť rôznych metód na porovnávanie rovnosti medzi údajmi

Knižnice pre začiatočníkov: Java

Knižnica pre začiatočníkov: Tester

- vypracuje referát so všetkými výsledkami:
 - vytlačí hodnoty všetkých objektov (pretty-print)
 - vytlačí výsledky všetkých testov
 - ak test neprejde,
 - ukáže pri sebe očakávané a vypočítané hodnoty
 - poznačí kde sa výsledky líšia
 - poskytne linku k testu čo neprešiel

Programovanie testov vyžaduje znalosť rôznych metód na porovnanie rovnosti medzi údajmi

Čo je dôležité:

- Namiesto púheho používania knižníc naučiť študentov ako sa budujú knižnice
 - funkcie ktoré definujú zorad'ovania
 - algoritmy ktoré používajú iterátory a pomocné funkcie (sort, filter, andmap)
- Abstraktné dátové typy a ich implementácia
- Základy hodnotenia zložitosti algoritmov a dátových štruktúr

Čo je dôležité:

- Princípy spracovania dát pri vstupoch a výstupoch:
 - preloženie reťazca na číselnú hodnotu
 - zakódovanie dát pri výstupe do súborov
 - event handling - princípy, použitie
 - prúdy vstupov a výstupov
- Princípy dizajnu:
 - test-first dizajn
 - jeden úkol, jedna procedúra (funkcia)

Ďakujem za pozornosť

People:

Matthias Felleisen, Matthew Flatt, Robby Findler, Kathi Fisler, Shriram Krishnamurthi, Emmanuel Schanzer, Viera K. Proulx, Stephen Bloch

Program by Design:

<http://www.programbydesign.org>

Java knižnice:

<http://www.ccs.neu.edu/javalib>

Laboratóriá, materiály:

<http://www.ccs.neu.edu/home/vkp/Teaching>

Program pre druhý stupeň:

<http://www.bootstrapworld.org>